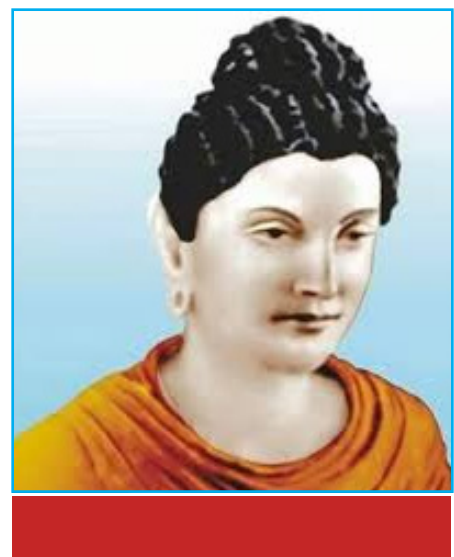

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”

<https://www.facebook.com/profile.php?id=161037521061610>

“Equality and Justice”

स्वतंत्रता, समानता, भाईचारा

PATIALA On line paper 21 ਜੁਲਾਈ 2025 ਸੋਮਵਾਰ “ਰੋਜ਼ਾਨਾ” ਸਾਲ ਚੌਥਾ w.e.f. 15 August 2022 ਪਟਿਆਲਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ- ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ whatsapp. 91-94636-01616 email. hardipchumber57@gmail.com ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ- ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਅੰਬੇਡਕਰਵਾਦ ਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ
(Google pay 91-9463601616 HARDIP SINGH STATE BANK OF INDIA ACCT NO-10566643658 . IFSC- SBIN0050773)

ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਧਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਭ ਲਈ ਸੁੱਖ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ -ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਰਾਹ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਢਲੇ ਪੰਜ ‘ਪੰਚਸ਼ੀਲ’ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ‘ਮਨ ਦੀ ਸਮਾਧੀ’ ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

1. **ਆਹਿੰਸਾ**- ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਹਰ ਇਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ
2. **ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ**- ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ
3. **ਵਿਬਚਾਰ ਨਾਂ ਕਰਨਾ**- ਕੋਈ ਜਿਨਸੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਾਂ ਕਰਨਾ
4. **ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ**- ਆਪਣੇ ਆਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ, ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ
5. **ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ**- ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਮਨ ਦਾ ਦਸ਼ਾ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ, ਮਨ ਸੁੱਧ ਰਖਣਾ ਅਤੇ ਸਾਫ ਮਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ

ਬੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼ - ਮਿਤੀ 20.07.2025

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 20 ਜੁਲਾਈ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬਸਪਾ) ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਚਾਰ ਵਾਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ, ਭੈਣ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਜੀ ਨੇ ਅੱਜ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

ਲਖਨਊ, ਐਤਵਾਰ, 20 ਜੁਲਾਈ 2025, ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ, ਲੜਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਕੇ, ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨ ਅਧਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬਸਪਾ) ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚਾਰ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭੈਣ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਜੀ ਨੇ ਅੱਜ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਸੰਗਠਨ ਸੰਬੰਧੀ ਪਿਛਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ

ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਲੋੜ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ।

ਭੈਣ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਜੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪੂਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਦੇ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਲੋਕ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ‘ਸਰਵਜਨ ਹਿਤਾਇਆ ਸਰਵਜਨ ਸੁਖਾਇਆ’ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲੇਗਾ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਫੀਡਬੈਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਜਪਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਾਂਗ, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਸੜਕਾਂ, ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ ਆਦਿ

ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦੇ ਆੜ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰਥੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਸਹੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਅਤੇ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਮਲਾ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭੈਣ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ‘ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਲਗਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਪਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਪੁਜਨੀਯ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸੱਤਾ ਦੀ ਮਾਸਟਰ ਚਾਂਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇਰੜੇ ਬਹੁਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਲਾਈ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਣ।

ਜਾਰੀਕਰਤਾ: ਬੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਯੂਪੀ ਸਟੇਟ ਆਫਿਸ 12 ਮਾਲ ਐਵੇਨਿਊ ਲਖਨਊ - 226001

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 20 ਜੁਲਾਈ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਨਸੂਨ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਚ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ।

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ (AICC) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੇਸੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਐਕਸ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, “ਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦ ‘ਚ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ? ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ JK-

PCC ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਾਰਿਕ ਹਮੀਦ ਕਰਾ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ?”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ, “ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ਼ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਿਉਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਦਰਜੇ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਰੋਕਿਆ?”

ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, “ਆਗਾਮੀ ਸੰਸਦ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮਜ਼ਾਕ ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ।”

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਚ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਪਾਰਟੀ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦਰਜੇ ਲਈ ਮਾਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ‘ਹਮਾਰੀ ਰਿਆਸਤ ਹਮਾਰਾ ਹੱਕ’ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਰੈਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਾਰਿਕ ਹਮੀਦ ਕਰਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ

ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜੀ ਏ ਮੀਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਾਰਕੁਨ ਜੰਮੂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ‘ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ

ਉਹ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਮਨੋਜ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਬੈਰੀਕੇਡ ਲਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਰਹੇ: ਖੜਗੋ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 20 ਜੁਲਾਈ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੋ ਨੇ ਅੱਜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ‘ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ‘ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ’ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਆਰਐੱਸਐੱਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਬਰਟ ਵਾਡਰਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਈਡੀ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੜਗੋ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਮੈਸੂਰੂ ਲਈ 2500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ। ਖੜਗੋ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਆਰਐੱਸਐੱਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ‘ਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਲਵੋ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ

‘ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਲੋਕ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਦਲਣ ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ।’ ਖੜਗੋ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ‘ਤੇ 42 ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਪਰ ਹਿੰਸਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮਨੀਪੁਰ ਨਾ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸੇਧੇ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਗਲੂਰੂ ‘ਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਵਾਡਰਾ

ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਡਰਾ ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।’ ਕਾਂਗਰਸ ‘ਤੇ ‘ਜ਼ਮੀਨ ਜਹਾਦ’ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਜਹਾਦ ਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਵਾਗਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ, ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ।’

ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਿਸ਼ਤਵਾੜ ’ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵੱਧ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡੀਆਂ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ

ਧੂਰੀ: ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ‘ਚ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕੋਝੇ ਹਥਕੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ।

ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ 3.07 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਰੇਲਵੇ ਓਵਰ ਬ੍ਰਿਜ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰਾਮੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ’ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਗੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਆਰ.ਓ.ਬੀ. ਦਾ ਕੰਮ ਜਲਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਧੂਰੀ ਵਿਖੇ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵੀ ਬਣਾਏਗੀ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਜਲਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੁਵਾ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਐੱਨ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਕੇਚਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧੂਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ, ਹੋਸਟਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ।

‘ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ’ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਸਦਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਵਧਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾ ਕੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੀ ਮਿਸਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਫਿਨ ਸੌਂਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਰੀੰਜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਹਲਾ ਦਿਮਾਗ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਘਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ’ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਪਗ 55,000 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਛੇੜੀ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੁਚੱਜੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ

ਹੁਣ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਡੀਆਂ ਮੋਢੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਢਾਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਤੇ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਵਧਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਉਦਯੋਗ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਬੇਅਦਬੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ ਆਫ ਕ੍ਰਾਈਮ ਅਗੇਂਸਟ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸਕ੍ਰਿਪਚਰਜ਼ ਬਿਲ, 2025 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇਵਾਂ ਲਈ ਦੁਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 21 ਫੀਸਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਕੇ 63 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਦੇ ਠੋਸ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਨਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਹਾਈਵੇਅ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਮਰਪਿਤ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸ (ਰੋਡ ਸੇਫਟੀ ਫੋਰਸ) ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੋਰਸ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 144 ਆਧੁਨਿਕ ਵਾਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੋਰਸ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ‘ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਿਹਤ ਯੋਜਨਾ’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਤੱਕ ਦਾ ਨਕਦ ਰਹਿਤ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਪਕ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਕਵਰੇਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਿਆਰੀ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਨਤਾ ’ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਦਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ‘ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ, ਇੱਕ ਪੈਨਸ਼ਨ’ ਬਿੱਲ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਹਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਈ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 2022 ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 90 ਫੀਸਦੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਜ਼ੀਰੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ,

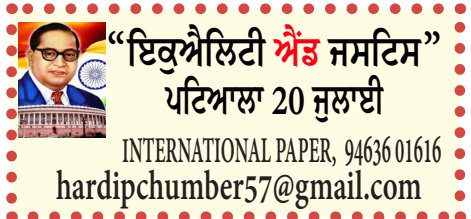

ਜੰਮੂ : ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਿਸ਼ਤਵਾੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜੰਗਲ ’ਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

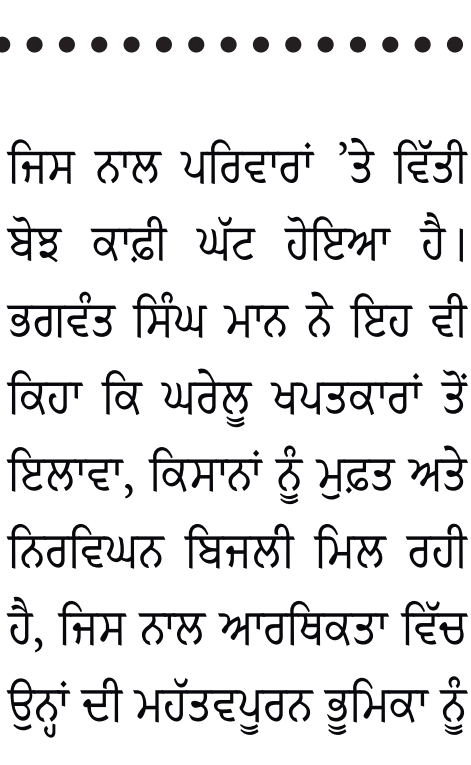

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 20 ਜੁਲਾਈ 2025 - ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਐਮਪੀ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐੱਜਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ, ਸੁਭਾਸ਼ ਕਲੋਨੀ, ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਪਲਾਟ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ, ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ’ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਹੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਐਮਪੀ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ। ਇਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ, ਅਪ੍ਰੈਲ 2025 ਵਿੱਚ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਟਾਈਲਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ

ਗਵਰਨਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ’ਚ ਸ਼ਾਮਲ

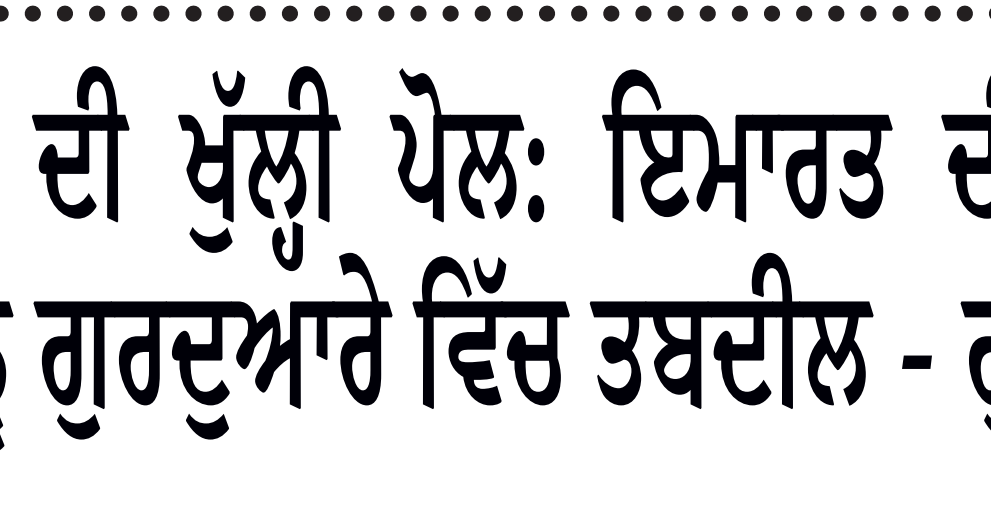
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਬਿਆਸ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵਿੱਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।

<https://equalityandjusticepatiala.wordpress.com/>

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਦਚਨ ਅਤੇ ਨਾਗਸੇਨੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੁਕੇ ਸਥਿਤ ਖਾਨਕੂ ਜੰਗਲ ਦੀ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ

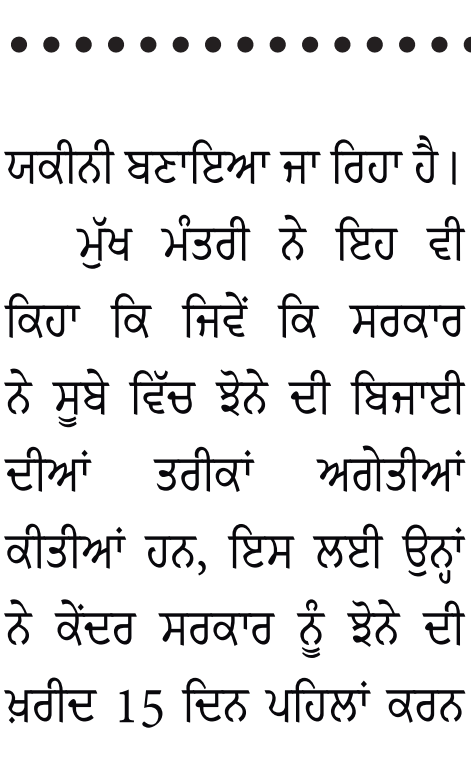
ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐੱਜਲਾ ਅੱਜ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਐਮਪੀ ਲੈਂਡ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਸਕੂਲ ਲਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਉਹ ਸਕੂਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਹੈ ਜਿਸ ’ਤੇ ਉਦਘਾਟਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2025 ਹੈ। ਐਮਪੀ ਐੱਜਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਟਾਈਲਾਂ

ਕਟਾਰੀਆ ਨੇ ਮੈਰਾਥਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦਾ 14 ਦੌੜਾਕ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ’ਤੇ ਫੁੱਲ ਮਲਾਵਾਂ ਭੇਟ

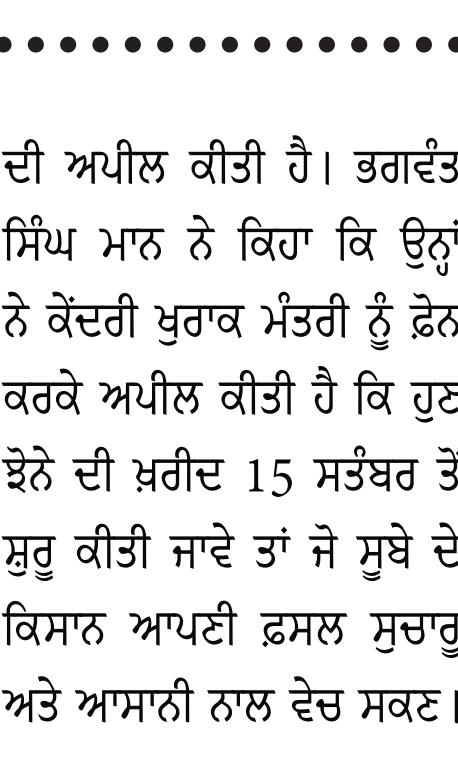
<https://equalityandjusticepatiala.wordpress.com/>

ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਰਤ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਡਿੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਮਪੀ ਐੱਜਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗ੍ਰਾਂਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਘਰ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਕੂਲ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ

ਰਫਤਾਰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਟੱਕਰ ਕਾਰਨ ਦੋਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮੋਹਿੰਦਰ ਭਗਤ, ਹਲਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਆਦਮਪੁਰ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂੰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

[email - hardipchumber57@gmail.com](mailto:hardipchumber57@gmail.com)

ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ। (ਪੀਟੀਆਈ)

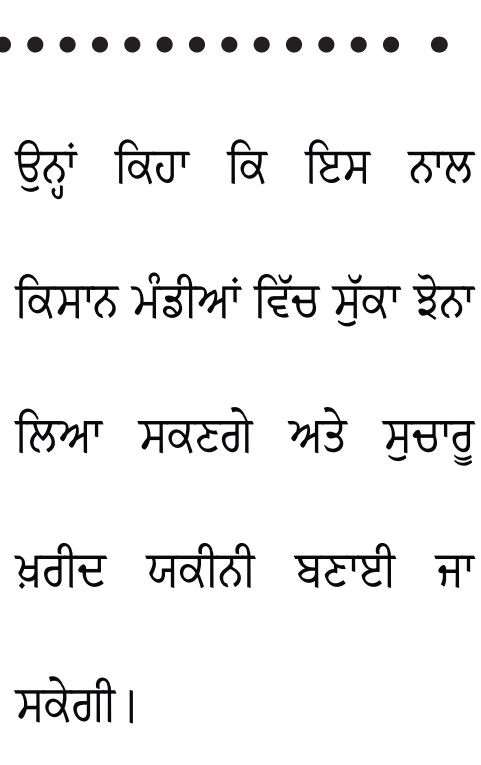

ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ।

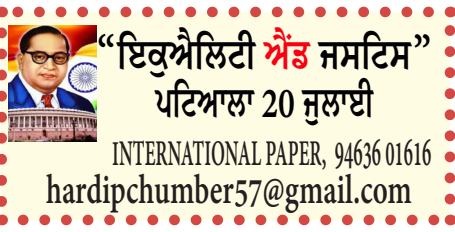
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਰਫਤਾਰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਟੱਕਰ ਕਾਰਨ ਦੋਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮੋਹਿੰਦਰ ਭਗਤ, ਹਲਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਆਦਮਪੁਰ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂੰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

[email - hardipchumber57@gmail.com](mailto:hardipchumber57@gmail.com)

ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ- ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ

ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ
ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 1937 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 7 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਦਿ ਵੀ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਸਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। 1947 ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਉਹ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਲੇਖ, ‘ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੈ?’ ਦਾ ਅਗਲਾ ਭਾਗ

ਤਾਕਤ ਬਾਹਰੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਮੈਂਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇਖ ਕੇ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਭਾਵ ਕੋਈ

ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅਛੁਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਅਛੁਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲੇ ਸਲੂਕ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਅਛੁਤਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਛੁਤਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀ

ਕਾਰਨ ਹਨ? ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣੇ ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਧਾਰਮਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪਹਿਲੂ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭੌਤਿਕ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਕਿਸ ਲਈ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਆਓ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝੀਏ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਮ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਮੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਨਾਤਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਤਿਲਕ, ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਿਣਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਧਰਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹਕੀਕਤ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ

ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦਾ ਅੰਤਮ ਟੀਚਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ‘ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ, ਇੱਕ ਧਰਮ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਇਕਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਹੀ ਧਰਮ ਦਾ ਅੰਤਮ ਟੀਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਧਰਮ ਦਾ ਅਸਲ ਟੀਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਹੀਆਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਗੁਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ

ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਤੀਜੇ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਜੋ ਇਹ ਸਭ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਨਮ ਤੋਂ ਜਨਮ ਤੱਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਚਲਾਕੀ ਭਰੀ ਚਾਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਜੋ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੌਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਇਸ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਵਾਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਰਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ? ਮੂਲ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ?

ਬਾਕੀ ਲੇਖ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ...

ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ

ਲੇਖਲੜੀ ਦਾ ਭਾਗ ਨੰ -1

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ

ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਲੇਖ, ‘ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ’ ਦਾ ਅਗਲਾ ਭਾਗ

ਰੋਮਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਬਚੀ ਹੈ? ਲੋਕ ਇਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜਾਤ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਕੀ ਹੈ?

ਹਰ ਥਾਂ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ: (1) ਕੁਦਰਤੀ, (2) ਪ੍ਰਸੰਧ, (3) ਕਾਨੂੰਨੀ, ਅਤੇ (4) ਧਾਰਮਿਕ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤੀ ਸਜ਼ਾ ਕੁਦਰਤ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਇਹ ਕੰਮ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਨਤਕ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਭਿਆਸਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਿਯਮ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨਿੰਦਾ ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਅਖੌਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਪਿਛੇਕੜ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪੱਕਾ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਮਜਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੀ ਉਹ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਰ ਪਾਠ ਜਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਮਨੁ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, ਜਿਸਨੂੰ ‘ਮਨੁਸਮ੍ਰਿਤੀ’ ਜਾਂ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਤ ‘ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਮਨੂ, ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਨੂ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਦਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਹਰਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਬਾਈਕਾਟ ਸੀ। ਮਨੂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

1.1 ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀ ਮਨੂ ਕੋਲ ਆਏ ਜੋ ਡੂੰਘੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ:

1.2 ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਰਣਾਂ (ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਾਰ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹਰੇਕ ਵਰਣਾਂ ਦਾ ਧਰਮ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸੋ।

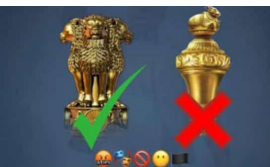
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਾਜੇ ਲਈ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ:

7.35 ਰਾਜਾ ਵਰਣਾਂ (ਜਾਤਾਂ) ਅਤੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ (ਆਸ਼ਰਮ) ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ।

7.24 ਉਲਝਣ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ, ਸਾਰੇ ਵਰਣ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ, ਆਦਿ) ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ (ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸੰਭੋਗ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਣਗੇ), ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ (ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ) ਟੁੱਟ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ (ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ) ਰੋਸ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਨੂ ਜਾਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਪਾਪ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਤ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਅਤੇ ਪਤਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। ਮਨੂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

ਬਾਕੀ ਲੇਖ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ...

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਯੁੱਧ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ14 ਅਗਸਤ ਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਮੋਰਚੇ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ,,

ਮਾਨਸਾ, 20 ਜੁਲਾਈ (ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਪਮਾਰ) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਨਵੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੀਆਂ 343, ਪੀ ਟੀ ਆਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ 646 ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀਆਂ 1158 ਪੋਸਟਾਂ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਫੋਕਾ ਵਿਖਾਵਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ “ਯੁੱਧ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ” ਤਹਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਲੈਕਚਰਾਰ ਕਾਡਰ, ਮਾਸਟਰ ਕਾਡਰ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ

ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ, ਮਾਸਟਰ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਥੋਪੀ ਬੇਤੁਕੀ 55 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅੰਕ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ, 250 ਆਰਟ ਐਂਡ ਕਰਾਫਟ ਪੋਸਟਾਂ ਦਾ ਟੈਸਟ ਲੈਕੇ ਭਰਤੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਭਰਤੀ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉਮਰ ਲੰਘਾ ਚੁੱਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਉਮਰ ਹੱਦ ਛੇਟ ਲੈਣ , ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਈ ਟੀ ਟੀ ਅਤੇ ਵੇਕੇਸ਼ਨਲ, ਆਰਟ ਐਂਡ ਕਰਾਫਟ ਦੀ ਪੋਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਟਰੇਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਆਦਿ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 14 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਦੀ ਕੋਠੀ ਅੱਗੇ ਪੱਕਾ ਧਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ਹੀਦ ਬੁਝਾ ਸਿੰਘ ਭਵਨ ਮਾਨਸਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝੁਨੀਰ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੋਢਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਲੈਕਚਰਾਰ ਕਾਡਰ

ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵਿੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸੰਘਰਸ਼ : ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ/ਨੀਲੋਂ

ਸੰਗਰੂਰ,20 ਜੁਲਾਈ (ਜਗਸੀਰ ਲੌਂਗੋਵਾਲ) - ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਜ ਸੀਟੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲਾਲ ਝੰਡਾ ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਥੀ ਪਰਮਜੀਤ ਨੀਲੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸੰਪੰਨ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸੀਟੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਾਥੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰਨਾਥ ਕੁੰਮਕਲਾਂ,ਰਾਮ ਲਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ।ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਾਥੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੰਗੋਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀਟੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਾਥੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਗੁਲਾਮੀ

ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨਾਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਥੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਲੀਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨਾਲੋਂ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲੀਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 70-80 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਯੋਗ ਭੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਣ ਭੱਤੇ ਨੂੰ 300 /-ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 1500/- ਰੁਪਏ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰ ਕਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਕਿਹੜੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਰਦੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਜਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਨਖਾਹ,ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਂਗ, ਬੈਟਰੀ ਆਦਿ ਵੀ ਮੁੱਧਈਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਫਿਕਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜਰੀਬ ਚੁੱਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਵੋਟਾਂ

ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਚੌਕੀਦਾਰ ਮੰਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਇੱਕਠੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਫੀ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ ਮਨੁੱਖੀ ਵਤੀਰਾ ਕਰਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ,ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਨਾਂ ਲਗਾਈ ਹੋਵੇ। ਪੰਡੂ “ ਪੰਚਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਸਿਰ ਮੱਥੇ,ਪਰਨਾਲਾ ਉੱਥੇ ਦਾ ਉੱਥੇ” ਹੀ ਰਿਹਾ।ਅੱਜ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਥੀ ਪਰਮਜੀਤ ਨੀਲੋਂ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੰਗੋਵਾਲ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਟੂ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ, ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰਨਾਥ ਕੁੰਮਕਲਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਅਧਾਰਿਤ

ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਇਸ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸਮੂਹ ਪੇਂਡੂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੂਬਾਈ ਆਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਕੋਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਹਨ ਉਹ 27 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਜਿਹੜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮਾਂ ਨਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਤਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ

ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਬਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕਮੁੱਠ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਬਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕਮੁੱਠ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ,ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਪੜ ਪ੍ਰਧਾਨਵਿਧਾਨਸਭਾਰਾਜਪੁਰਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾ ਮੀਤ ਬਸਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬ। ਜਿਲਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਘਨੌਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਰਦਾਪੁਰ ਵਿੱਖੇ ਪੁਲਿਸ

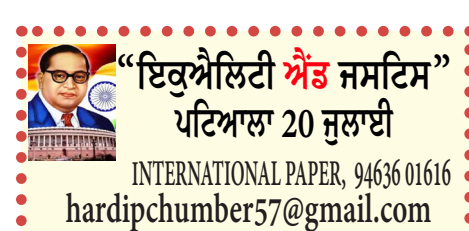

ਜ਼ਬਰ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋਏ ਬਾਲਮੀਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸੂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾ,ਜਿਲਾ

ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਹਲਕਾ ਰਾਜਪੁਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਪੜ ਨੇ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਪੁਲਿਸ ਤੰਤਰ ਦੇ ਜ਼ਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ,ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ

ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਸਵਾਸ ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਮਸੇਫ ਦੇ ਆਗੂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੰਸ ਰਾਜ ਬਨਵਾੜੀ,ਮਾਸਟਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਬਸਪਾ ਆਗੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੋਲੀ,ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਪਿਲਖਣੀ,ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਉਗਾਣੀ,ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹਲਕਾ ਘਨੌਰ ਦੇ ਵਰਕਰ ਵੀ ਸਾਮਲ ਹੋਏ।

ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੱਪੂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਜੋੜਿਆ ਹੈ

ਹੁ ਸ਼ਿ ਆ ਰ ਪੁ ਰ (ਚਰਨਜੀਤ ਸੱਲੂ) 20 ਜੁਲਾਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਸੰਭਾਲੇ ਮਹਿਮਾ ਨਾਲ ਲੋਕ।। ਇਸ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਰੋਜ ਮਿਲਕੇ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਬਸਪਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅੱਜ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ

ਹਨ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੱਪੂ ਜੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੱਸ ਕੇ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅੱਜ ਕਰਨ

ਨਈਅਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਰਕਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ

ਗਿਆ ਨਈਅਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਪ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਨੂੰ ਜਾਣਾਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰੈਲੀ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫ਼ੋਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਫੋਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਬਸ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਬਸਪਾ।

ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ : ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਬੰਟੀ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

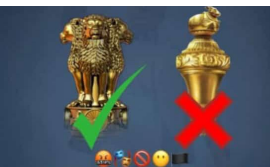
ਹੁ ਸ਼ਿ ਆ ਰ ਪੁ ਰ , 2 0 ਜੁਲਾਈ (ਤਰਸੇਮ ਦੀਵਾਨਾ) ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਣ ਜੋਗੇ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਸਕੂਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ

ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਉੱਘੇ ਕਾਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਬੰਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਢਾਬਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੀਨੂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਿਵਸ ਨੇਕ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਭੋਜਨ ਖੜਾ ਕੇ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਦੇ ਹਨ ਅੱਜ ਦੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਹੈ

। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾਤਰ ਗਰੀਬ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਖਿਲਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ

ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖਤ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਿਹੜੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਵਾਸਤੇ ਖਰਚ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹੀ ਪੈਸਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਟੀਚਰ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਟੀਚਰਾਂ ਤੇ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ !

हमारी आजादी की लड़ाई बाकी है- बाबा साहब

बाबा साहेब
कहते हैं

1935 के अधिनियमन लागू होने के बाद, भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस पार्टी ने 1937 में भारत के आधे राज्यों में सरकारें बनाईं और चतरवर्न के हिंदू लोगों ने 7 राज्यों के ब्राह्मण मुख्यमंत्री बनाए और मंत्री, विधायक और सांसद आदि भी बने। अब शासन, प्रशासन भारत चतरवर्न के लोगों के हाथों में था, फिर भी ये लोग खुद को अंग्रेजों का गुलाम मानते थे। 1947 में सत्ता परिवर्तन के बाद, अनुसूचित वर्ग के लोगों को लगभग वैसे ही समान अधिकार मिले जैसे कि ब्रिटिश शासन के दौरान चतरवर्न के हिंदुओं को थे। वर्तमान में अनुसूचित जाति के लोग मुख्यमंत्री, मंत्री, विधायक, सांसद बनते हैं, लेकिन वे अनुसूचित वर्ग के समाज के लोगों के समानता के अधिकारों को सुनिश्चित करवाने के लिए कुछ नहीं कर पा रहे।

कल के लेख, 'मुक्ति का मार्ग क्या है?' का आगे का भाग
सामर्थ्य बाहर से प्राप्त करना आवश्यक है

मुझे ऐसा लगता है, इस देश में जातिवाद और धार्मिक मताधता का लोगों के दिमाग व नैतिकता पर एक अनोखा प्रभाव होता है। इस देश में किसी को भी लोगों की निर्धनता तथा कष्ट को देखकर बुरा नहीं लगता यानि कोई सहानुभूति नहीं होती और अगर किसी को दर्द की अनुभूति होती है तो वह कष्ट को समाप्त करने का प्रयास नहीं करता। लोग केवल अपनी ही जाति तथा धर्म के लोगों की निर्धनता, दुःख व कष्ट में सहायता करते हैं। यद्यपि यह नैतिकता से विमुखता को दर्शाता है, पर हम यह न भूलें कि इस देश में यही चलन है। गांवों में छूत, अछूतों का शोषण करते हैं, का ये अर्थ नहीं है कि उन गांवों में दूसरे धर्म के लोग नहीं रहते और उनको स्पष्ट तौर से अछूतों के साथ अन्यायपूर्ण दुर्व्यवहार

का ज्ञान नहीं है या इस बात का ज्ञान नहीं कि छूतों का अछूतों पर अत्याचार करना अति अनुचित है। परन्तु उनमें से कोई भी अछूतों के बचाव में आगे नहीं आता। इसके पीछे क्या कारण हैं? अगर आप किसी से प्रार्थना भी करते हैं तो वह तुम्हारी सहायता क्यों नहीं करता, उसका उत्तर यह है कि हर किसी क्षेत्र में हस्तक्षेप करना उनके अधिकार नहीं है और अगर आप उनके धर्म के अनुयायी होते तो वे आपकी सहायता अवश्य करते। इससे आपको स्पष्ट हो गया होगा कि किसी दूसरे समाज से गहरे सम्बन्ध बनाए बिना या उनके धर्म के अनुयायी बने बिना आपको बाहर से शक्ति प्राप्त नहीं हो सकती। उसका स्पष्ट अर्थ है कि आप अपना धर्म अवश्य छोड़ें और किसी दूसरे समाज में सम्मिलित हो जाओ। इसके बिना आपको उस समाज की शक्ति प्राप्त नहीं हो सकती। जब तक आपको बाहर से सामर्थ्य प्राप्त नहीं होता तब तक आप और आपकी आगे आने वाली पीढ़ियों को इसी दयनीय अवस्था में अपना जीवन व्यतीत करना होगा।

धर्म परिवर्तन का आध्यात्मिक पक्ष

अभी तक भौतिक लाभ पाने के लिए धर्म परिवर्तन क्यों जरूरी हैं, पर हमने चर्चा की है। अब मैं अपना मत आपके समक्ष प्रस्तुत करता हूं कि आध्यात्मिक सुख के लिए धर्म परिवर्तन क्यों आवश्यक हैं। धर्म किसलिए है? इसकी आवश्यकता क्यों है? आइए हम इसे समझें। आप पाएंगे कि विभिन्न लोगों ने धर्म को अलग-अलग तरीके से परिभाषित किया है। परन्तु इन सभी परिभाषाओं में एक ही सबसे ज्यादा अर्थपूर्ण और सर्व स्वीकृत है। जो लोगों के ऊपर शासन करे वह धर्म है। धर्म की यही एक सही परिभाषा है। यह परिभाषा मेरी नहीं है। सनातनी हिन्दुओं के सबसे अग्रणीय नेता श्रीमान तिलक इस परिभाषा के लेखक हैं। अतः कोई भी मुझ पर धर्म की परिभाषा में गलत आकलन का दोष नहीं लगा सकता। यद्यपि यह परिभाषा मैंने नहीं दी है, ऐसा नहीं है कि मैंने इसे केवल तर्क के लिए स्वीकार कर लिया है। मैं इसे स्वीकार करता हूं। धर्म का अर्थ है समाज को कायम रखने के लिए नियमों को थोपना। धर्म के बारे में मेरी भी यही धारणा है। यद्यपि यह परिभाषा वास्तविकता

और तर्क के आधार पर सही लगती है परन्तु समाज पर शासन के लिए बनाए नियमों की प्रकृति के बारे में कुछ भी नहीं दर्शाती। समाज के चलन के लिए नियमों की प्रकृति के बारे में अभी भी प्रश्न बना हुआ है। यह प्रश्न धर्म की परिभाषा से ज्यादा महत्वपूर्ण है। क्योंकि धर्म की परिभाषा से यह सुनिश्चित नहीं होता कि कौन कृत्य धर्म है और कौन कृत्य धर्म नहीं है। परन्तु जहां नियम समाज को बांधते हैं वहीं नियमों की प्रकृति और प्रयोजन से समाज का शासन प्रभावित होता है। धर्म की प्रकृति क्या हो? इसके उत्तर पर निर्णय करते समय एक और प्रश्न उभर कर आता है कि मानव और समाज में क्या सम्बन्ध होना चाहिए। आधुनिक दार्शनिकों की इस प्रश्न के उत्तर में तीन अभिधारणाएं दी हैं। कुछ ने कहा है कि समाज का अन्तिम लक्ष्य व्यक्तिगत लक्ष्य प्राप्त कराना है। कुछ दार्शनिकों का मत है कि मनुष्य के अनुवांशिक गुणों और क्षमताओं का विकास जिससे वह व्यक्ति अपनी उच्चता प्राप्त करने में सफल हो, समाज का दायित्व है। कुछ दावा करते हैं कि सामाजिक संगठन का महत्वपूर्ण उद्देश्य व्यक्तिगत विकास और प्रसन्नता नहीं है परन्तु एक आदर्श समाज का निर्माण करना है। हिन्दू धर्म की धारणा इन तीनों धारणाओं से बिल्कुल भिन्न है। हिन्दू धर्म में किसी एक व्यक्ति का कोई स्थान नहीं है। हिन्दू धर्म वर्गीकरण की धारणा पर निर्मित है। हिन्दू धर्म एक व्यक्ति को दूसरे व्यक्ति के प्रति व्यवहार के बारे में कोई उपदेश नहीं देता। निजी तौर पर एक धर्म जो व्यक्तिगत इकाई के महत्व को स्वीकृत प्रदान नहीं करता मुझे मान्य नहीं है। यद्यपि समाज एक व्यक्तिगत आवश्यकता है, केवल सामाजिक कल्याण धर्म का अन्तिम लक्ष्य नहीं हो सकता है। मेरे अनुसार व्यक्ति का कल्याण और विकास धर्म का वास्तविक लक्ष्य होना चाहिए। यद्यपि हर व्यक्ति समाज का अंग है, व्यक्ति का समाज के साथ सम्बन्ध शरीर और अंग या ठेले और इसके पहिए की भांति नहीं है।

समाज और व्यक्ति

मनुष्य का व्यवहार पानी की बूंद की तरह नहीं बिल्कुल भिन्न है क्योंकि पानी की बूंद समुद्र में गिरकर समुद्र में ही समा कर अपनी पहचान खो देती है इसके विपरीत मनुष्य

समाज में रहकर भी अपना अस्तित्व बनाए रखता है। आदमी का जीवन स्वतंत्र है, वह समाज सेवा के लिए पैदा नहीं हुआ अपितु अपने विकास के लिए हुआ है। केवल इसी कारण विकसित देशों में एक मनुष्य दूसरे मनुष्य को दास नहीं बना सकता। वह धर्म जिसमें एक व्यक्ति का कोई महत्व नहीं है, यह मुझे स्वीकार नहीं है। हिन्दूत्व एक व्यक्ति विशेष के महत्व को स्वीकार नहीं करता इसलिए यह मुझे स्वीकार नहीं है। मैं उस धर्म को स्वीकार नहीं करता जिसमें केवल एक वर्ग को ज्ञान प्राप्त करने का अधिकार प्राप्त है दूसरे को अस्त्र धारण करने का अधिकार प्राप्त है, तीसरे को व्यापार और चौथे को केवल सेवा हर एक को ज्ञान की आवश्यकता है, हर एक को शस्त्रों की आवश्यकता है, हर एक को धन चाहिए। वह धर्म जो यह सब भूल जाता है और केवल कुछ को शिक्षित करना और शेष सबको अंधेरे में रखता है, एक धर्म नहीं परन्तु मानसिक दासता के लिए एक षड्यन्त्र है। एक धर्म जो एक को अस्त्र धारण करने को कहता है और दूसरे पर रोक लगाता है, धर्म नहीं है। एक दूसरे को जन्म जन्मान्तर तक दास बनाए रखने की धूर्तता की चाल है। वह धर्म जो कुछ के लिए सम्पदा प्राप्त करने का रास्ता खोलता है और दूसरों के रोजमर्रा के जीवन की जरूरतों के लिए निर्भर रहने का दबाव डालता है, एक धर्म नहीं बल्कि स्वार्थपूर्ति है। इसको हिन्दुत्व में चर्तुवर्ण कहा गया है। मैंने इसके बारे में अपना पक्ष रख दिया है। अब आप विचारें कि क्या हिन्दुत्व आपके लिए लाभप्रद है? बुनियादी विचार से धर्म का कर्तव्य किसी भी व्यक्ति का आध्यात्मिक विकास का वातावरण तैयार करना है। यदि आप इससे सहमत हैं तो यह स्पष्ट है कि आप हिन्दुत्व में अपना विकास बिल्कुल नहीं कर सकते। किसी भी व्यक्ति को अपना स्तर पर ऊंचा करने के लिए तीन तत्वों की आवश्यकता है। सहानुभूति, समता और स्वतंत्रता। क्या आप अपने अनुभव से कह सकते हैं कि इन तीनों तत्वों में से कोई भी तत्व आपके लिए हिन्दुत्व में विद्यमान है?

लेख का शेष भाग कल....

कल के लेख, 'हिंदू समाज की आधार - शिला, का आगे का भाग

रोमनों का हिंदुओं जैसा ही सामाजिक संगठन था। जब ऐसी सभी संस्थाएं नहीं रहीं, तो केवल जाति-व्यवस्था ही क्यों बच गई है? लोग इसके नियमों को क्यों मानते हैं? जाति के लिए मान्यता क्या है।

सर्वत्र समाज के नियमों के पालन के लिए चार प्रकार का दंड - विधान होता है। वह इस प्रकार हैं : (1) प्राकृतिक, (2) लोकापवाद, (3) कानूनी, और (4) धार्मिक। इनमें से कौन-सा दंड विधान जाति-व्यवस्था की पुष्टि करता है ? इस प्रश्न पर विचार करने से पहले यह बताना उचित होगा कि यह दंड विधान किसी प्रकार व्यवहृत होता है।

प्राकृतिक दंड-विधान स्वभाव के द्वारा व्यवहृत होता है। जब कोई व्यक्ति किसी निश्चित तरीके से काम करने का आदी हो जाती है तो उस प्रकार कार्य करने के लिए उस पर कोई जोर नहीं डालना पड़ता। वह उसे स्वयं करने लगता है और रोजमर्रा के रूप में नियम से कार्य करना निश्चित हो जाता है।

लोकापवाद दंड-विधान लोकमत के माध्यम से व्यवहृत

होता है। वह कतिपय तीर-तरीकों के बारे में समाज में प्रचलित स्वीकृति और अस्वीकृति की भावना है। कतिपय तीर-तरीका बन जाता है और सुस्थापित आम तरीके के अनुरूप किए गए कार्य स्वीकृति प्राप्त कर लेते हैं और उसके विरुद्ध किया गया कोई कार्य अस्वीकार कर दिया जाता है।

प्राकृतिक दंड विधान और लोकापवाद, इन दोनों में कोई विशेषता नहीं होती। वे सर्वत्र और हर सामाजिक कहे जाने वाले कार्य की पृष्ठभूमि में रहते हैं। उनके प्रभाव के विषय में निश्चित रूप से कुछ कहना कठिन है, लेकिन जहां कहीं भी ये प्रभावपूर्ण होते हैं, वहां वे एक-दूसरे से पुष्ट होकर भी प्रभावपूर्ण होते हैं। केवल कानूनी और धार्मिक दंड - विधान ही ऐसे दंड विधान हैं, जो किसी संस्था को जीवित रख सकते हैं।

इसमें कोई संदेह नहीं की वर्ण व्यवस्था को हिंदू कानून की

मान्यता प्राप्त है। हिंदू कानून का हर ग्रंथ जाति को कानूनी संस्था स्वीकार करता है, जिसका उल्लंघन करना अपराध है और जिसके दंड का विधान है। मनु के कानून का ग्रंथ 'मनुस्मृति' अथवा मानव धर्म-शास्त्र कहते हैं,

हिंदुओं के कानून का सबसे पुराना और सबसे प्रामाणिक ग्रंथ है। उसके उद्धरणों से यह भली-भांति स्पष्ट हो जाएगा कि जाति पर कानूनी मान्यता की मोहर लगी हुई है।

हिंदू कानून का निर्माता मनु चार वर्णों की व्यवस्था को कानूनी मान्यता प्रदान करता है कि मनु की संहिता का प्रमुख उद्देश्य चार वर्णों के कानून की व्यवस्था करना था। संहिता के प्रारंभिक श्लोकों से ही यह बात स्पष्ट है। उसमें कहा गया है:

इस जीवन में पतित के लिए दंड का विधान दोहरा था। एक तो बहिष्कार था। मनु ने बहिष्कार का जो रूप स्वरूप निश्चित

हिंदू समाज की आधार - शिला

श्रृंखलावार भाग नंबर 02

बाबा साहेब
कहते हैं

किया है, वह इस प्रकार है :

1.1 एक समय बहुत से महर्षि मनु के पास आए जो एकाग्रचित्त बैठे थे और और उनकी विधिपूर्वक अर्चना करके उनसे यह वचन बोले :

1.2 हे भगवान, आप हमें अनुक्रम के अनुसार सभी वर्णों (प्रमुख चार) और उनके बीच के वर्णों में से प्रत्येक के धर्म, सटीक रूप से बताएं।

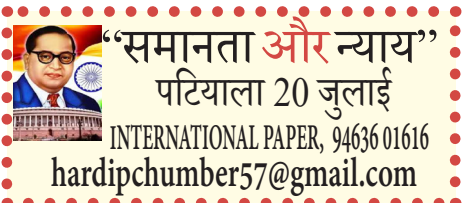
इस प्रकार वह वर्ण-व्यवस्था को अपनी ओर से न केवल कानूनी मान्यता देता है, अपितु राजा के लिए अनिवार्य व्यवस्था भी देता है कि वह इस संस्था की रक्षा करे:

7.35 राजा की सृष्टि वर्णों (जातियों) और आश्रमों की रक्षा के लिए की गई है जो अपने पद के अनुसार अपने नाना कर्तव्यों को पूरा करते हैं।

7.24 दंड के विभ्रम- अभाव या अनुचित प्रयोग से सब वर्ण (ब्राह्मण, क्षत्रिय आदि) दूषित (पत्नी - संभोग से वर्णसंकर) हो जाएंगे, सब मर्यादा (चतुर्वर्ग-फल प्राप्ति का कारणभूत नियम) छिन्न-भिन्न हो जाएंगे और सब लोगों में (एक-दूसरे के प्रति) क्षोभ उत्पन्न हो जाएगा।

लेख का शेष भाग कल....

बी. एस. पी. द्वारा जारी प्रेस विज्ञप्ति - दिनांक 20.07.2025 MP: निवाड़ी में ट्रैक्टर को रोककर दलित परिवार पर पथराव और हथियारों से हमला, 6 लोगों पर मामला दर्ज

बहुजन समाज पार्टी (बी. एस.पी.) की राष्ट्रीय अध्यक्ष, उत्तर प्रदेश की चार बार रहीं मुख्यमंत्री व पूर्व सांसद बहन कु. मायावती जी द्वारा आज यहाँ उत्तराखण्ड राज्य में पार्टी के दिये गये कार्यों की गहन समीक्षा तथा आगामी विधानसभा आमचुनाव को ध्यान में रखकर पूरे तन, मन, धन से जुटे रहने हेतु दिशा-निर्देश।

लखनऊ, 20 जुलाई 2025 दिन रविवार देश में खासकर उत्तर प्रदेश और पंजाब आदि राज्यों की तरह उत्तराखण्ड स्टेट में भी पार्टी के मिशनरी, जुझारू व युवाओं को प्रोत्साहित करने हेतु उन्हें कमेटी में उचित सम्मान देकर संगठन की मजबूती व जनाधार को सर्वसमाज में बढ़ाने का विशेष दिशा - निर्देश देते हुये बहुजन समाज पार्टी (बीएसपी) की राष्ट्रीय अध्यक्ष, उत्तर प्रदेश की चार बार रहीं मुख्यमंत्री व पूर्व सांसद बहन कु. मायावती जी द्वारा आज यहाँ उत्तराखण्ड राज्य में पार्टी संगठन के सम्बंध में पिछली

बैठक में दिये गये दिशा-निर्देशों के परिप्रेक्ष्य में प्रगति की गहन समीक्षा की व इस दौरान पार्टी व मूवमेन्ट के हित के मद्देनजर हर स्तर पर व्यापक सुधार करने का निर्देश देते हुये इस क्रम में ज़रूरत पड़ने पर संगठन में आवश्यक परिवर्तन करने के भी संकेत दिये है।

बहन कु. मायावती जी ने बैठक में कहा कि पार्टी कमेटी गठन के कार्य के लिए ज़मीनी स्तर पर पूरी सक्रियता अति-ज़रूरी है ताकि उस दौरान स्थानीय लोगों से भी मिलकर सरकारी उपेक्षा व उदासीनता के कारण उनकी विभिन्न समस्याओं से भी अवगत हुआ जाये जिससे उत्तराखण्ड राज्य की दुखी व त्रस्त जनता को लगे कि उनके दुखों में उनका कोई साथी है तथा जिसकी सरकार बनने पर ‘सर्वजन हिताय सर्वजन सुखाय’ की नीति के तहत उन सबको न्याय / इंसाफ ज़रूर मिल पाएगा।

बैठक की फीडबैक के अनुसार उत्तराखण्ड सरकार भी भाजपा शासित अन्य राज्यों की तरह ही गहंगाई, गरीबी, बेरोजगारी दूर करने तथा शिक्षा, स्वास्थ्य, सड़क, बिजली, पानी आदि की

उचित व्यवस्था करने का चुनावी वादा व आश्वासन नहीं पूरा कर पाने अर्थात् जनहित के खास मुद्दों पर सरकार की विफलताओं पर से लोगों को ध्यान बाँटने के लिए ही अधिकतर धर्म की आड़ में संकीर्ण स्वार्थ की राजनीति करती रहती है, जिससे लोगों के लिए सुख, शान्ति व समृद्धि का मार्ग बाधित होता है।

साथ ही लगातार हो रही दुर्घटनाओं में लोगों के हताहत होने की खबरों आदि से भी यही लगता है कि सरकार जनहित के वास्तविक मुद्दों पर सही से ध्यान नहीं दे पा रही है। कानून व्यवस्था की स्थिति भी काफी लचर है तथा राजनीतिक प्रवृत्ति वाले अपराध की घटनाओं से भी उत्तराखण्ड निगेटिव चर्चा में रहा है। मज़ारों के विध्वां तथा मदरसों को बंद कराने के विरुद्ध जब मामला माननीय कोर्ट में पहुँचा तो वहाँ कोर्ट में सरकार सही साबित नहीं हो पायी। इसीलिए राज्य सरकार को ऐसे द्वेष व पक्षपातपूर्ण रवैयों पर अंकुश लगाना ज़रूरी है तथा अधिकारियों को इस प्रकार की मनमानी करने की खुली छूट नहीं दे तो बेहतर।

इसके अलावा, उत्तर प्रदेश और पंजाब के साथ ही उत्तराखण्ड राज्य में भी विधानसभा के होने वाले आगामी आमचुनाव की तैयारी को पूरी तरह से ध्यान पार्टी संगठन की मजबूती व पार्टी के जनाधार को बढ़ाने के लिये पूरे तन, मन, धन से लगकर पार्टी में नई जान फूँकने का आह्वान करते हुए बहन कु. मायावती जी ने कहा कि परमपूज्य बाबा साहेब डा. भीमराव अम्बेडकर व मान्यवर श्री कांशीराम जी के कारवाँ को आगे बढ़ाने के लिए सत्ता की मास्टर चाबी प्राप्त करने के लिए संघर्ष को जारी ही नहीं बल्कि तीव्र करना ज़रूरी है ताकि देश के करोड़ों बहुजनों का सही से संवैधानिक भला होकर वे अपने पैरों पर खड़े हो सकें।

जारीकर्ता : बी. एस. पी. यूपी स्टेट कार्यालय 12 माल एवेन्यू लखनऊ-226001

संजीवनी समारोह में शामिल होंगे कैबिनेट मंत्री अमन अरोड़ा

केमिस्ट एसोसिएशन ने सौपा निमंत्रण पत्र, 27 को होगा आयोजन

सुनाम, 20 जुलाई (जगसीर लोगोंवाल) - केमिस्ट एसोसिएशन के जिलाध्यक्ष नरेश जिंदल के नेतृत्व में प्रतिनिधिमंडल ने कैबिनेट मंत्री अमन अरोड़ा को 27 जुलाई को होने वाले कार्यक्रम संजीवनी का निमंत्रण पत्र सौपा। नरेश

फोटो। सुनाम में कैबिनेट मंत्री अमन अरोड़ा से भेंट करते केमिस्ट जिंदल ने बताया कि समारोह में जिला संगरूर के अलावा मालेरकोटला से केमिस्ट

कैबिनेट मंत्री अमन अरोड़ा ने कहा कि वे समारोह में शामिल होंगे। केमिस्टों का सरकार के युद्ध नशों के विरुद्ध अभियान में सहयोग मिल रहा है और भविष्य में भी सहयोग की अपेक्षा रहेगी। इस अवसर पर अजायब सैनी, विनोद कुमार, गुरमीत सिंह, तरलोक गोयल, दीपक मिश्र, हिमांशु जिंदल, आर. एन कांसल आदि मौजूद रहे

PGI चंडीगढ़ के परीक्षा केंद्रों में संवेदनशील ड्यूटी पर फिर आउटसोर्स कर्मचारी, यूनियन ने लगाए आरोप

संयुक्त कार्यकर्ता यूनियन (CWU) ने पीजीआई प्रशासन पर गंभीर आरोप लगाते हुए कहा है कि परीक्षा केंद्रों जैसी

संवेदनशील जगहों पर फिर से आउटसोर्स कर्मचारियों की ड्यूटी लगाई गई है, जो न केवल संस्थान की निष्पक्षता पर सवाल उठाती है बल्कि पहले हुए घोटालों से कोई सबक न लेने का संकेत भी देती है। यूनियन ने इसे दुर्भाग्यपूर्ण और बाहरी

दबाव में की गई नियुक्ति बताया है। CWU की संयुक्त एक्शन कमेटी के चेयरमैन अश्वनी कुमार मुंजाल ने कहा कि जहां गोपनीयता, पारदर्शिता और जवाबदेही सबसे ज़रूरी है, वहां अनुशासनहीन व अस्थायी

स्टाफ की ड्यूटी लगाना गंभीर चिंता का विषय है। उन्होंने याद दिलाया कि निजी अनुदान सेल और आयुष्मान-हिमकेयर जैसी योजनाओं में पहले भी ऐसे स्टाफ के कारण बड़े घोटाले सामने आ चुके हैं।

भोपाल। मध्य प्रदेश के निवाड़ी जिले के पृथ्वीपुर क्षेत्र में एक दिल दहला देने वाली घटना सामने आई है, जहां फिल्मी अंदाज में बाइक सवार मनबढ़ों ने ट्रैक्टर का पीछा कर उस पर सवार परिवार पर हमला कर दिया। मामला नीमटा गांव का है, जहां शनिवार को दिनदहाड़े हुई इस वारदात ने पूरे क्षेत्र में सनसनी फैला दी है।

प्रत्यक्षदर्शियों और वीडियो फुटेज के अनुसार, हमलावर छह बाइक पर सवार होकर ट्रैक्टर का पीछा करते नजर आए। ट्रैक्टर जैसे ही नीमटा गांव के पास पहुंचा, हमलावरों ने उसे रोक लिया और उसमें सवार लोगों पर पथराव शुरू कर दिया। इसके बाद धारदार हथियारों से भी हमला किया गया। ट्रैक्टर में सवार लोग जान बचाने की कोशिश करते रहे, लेकिन हमलावरों ने उन्हें बुरी तरह पीटा। इस हमले में कई लोगों को गंभीर चोटें आई हैं।

क्या है पूरा मामला? पृथ्वीपुर थाना प्रभारी जितेंद्र गुर्जर ने बताया कि

इस हिंसक हमले की शुरुआत शुक्रवार को हुई थी, जब सत्यम यादव नामक युवक शराब दुकान पर बैठा था। उसी दौरान उसका आकाश अहिरवार नाम के युवक से विवाद हो गया। बात गाली-गलौच और फिर मारपीट तक पहुंच गई। इसके बाद कथित रूप से यादव समाज के लोगों ने अहिरवार परिवार के अन्य सदस्यों के साथ भी मारपीट की।

पुलिस ने प्रारंभिक जांच में पाया कि यह हमला पहले से चली आ रही आपसी रंजिश और ताजे विवाद का नतीजा है, जो बाद में हिंसक रूप में सामने आया।

20 वर्षीय आकाश अहिरवार शनिवार को अपने परिजनों, संजय, अनिल और शीला अहिरवार के साथ कमलेश के ट्रैक्टर में सवार होकर चौकी चौमो की ओर जा रहे थे। जैसे ही वे नीमटा

गांव के पास पहुंचे, पहले से घात लगाए बैठे सत्यम यादव, शिवम यादव, राजू यादव और छोटू यादव ने बाइक से ट्रैक्टर का रास्ता रोका।

इसके बाद सत्यम यादव ने पत्थर उठाकर आकाश के सिर पर मारा, जिससे वह गंभीर रूप से घायल हो गया। वहीं छोटू यादव ने महिला शीला अहिरवार पर बकिया (धारदार हथियार) से हमला किया। संदीप यादव और सतेंद्र यादव ने ट्रॉली में सवार अन्य परिजनों पर पत्थरों से हमला किया। इस हमले में संजय और अनिल अहिरवार को भी चोटें आई हैं।

घटना का वीडियो आया सामने इस पूरी घटना का एक वीडियो भी सामने आया है, जिसमें बाइक सवार बदमाशों को ट्रैक्टर का पीछा करते हुए साफ देखा जा

सकता है। वीडियो में एक बाइक पर बंधे हुए धारदार हथियार भी दिखाई दे रहे हैं। ट्रॉली में बैठे लोग भयभीत होकर खुद को बचाने की कोशिश कर रहे हैं।

वीडियो के आधार पर पुलिस ने हमलावरों की पहचान की है और आगे की जांच की जा रही है। थाना प्रभारी के अनुसार, वीडियो की पुष्टि के बाद और आरोपियों पर भी मुकदमा दर्ज किया जाएगा।

दोनों पक्षों पर

एफआईआर फरियादी आकाश अहिरवार की शिकायत पर पुलिस ने सत्यम यादव, शिवम यादव, राजू यादव, छोटू यादव, संदीप यादव और सतेंद्र यादव के खिलाफ भारतीय न्याय संहिता की संबंधित धाराओं और अनुसूचित जाति एवं जनजाति (अत्याचार निवारण) अधिनियम के तहत मामला दर्ज किया है।

वहीं यादव समाज के सदस्यों की ओर से की गई शिकायत पर आकाश अहिरवार, संजय अहिरवार, अनिल अहिरवार, शीला अहिरवार और एक अन्य के खिलाफ भी केस दर्ज किया गया है।

राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद पंजाब और डीम अ ड्रीम ने जीवन कौशल शिक्षा को मज़बूत करने के लिए एक समझौता ज्ञापन पर हस्ताक्षर किए

चंडीगढ़, 20 जुलाई 2025

राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद (एससीईआरटी), पंजाब ने ड्रीम अ ड्रीम के साथ एक समझौता ज्ञापन (एमओयू) पर हस्ताक्षर किए हैं। ड्रीम अ ड्रीम एक गैर-लाभकारी संस्था है जो कमज़ोर पृष्ठभूमि के युवाओं को तेज़ी से बदलती दुनिया में विपरीत परिस्थितियों से उबरने और आगे बढ़ने के लिए सशक्त बनाने के लिए काम कर रही है। इस समझौता ज्ञापन का

उद्देश्य राज्य भर में स्कूली शिक्षा में जीवन कौशल और सामाजिक-भावनात्मक शिक्षा (एसईएल) को एकीकृत करना है। ड्रीम अ ड्रीम पिछले डेढ़ साल से पंजाब में हैप्पीनेस करिकुलम और एस ई एल कार्यक्रमों के कार्यान्वयन में सहयोग प्रदान कर रहा है।

इस समझौता ज्ञापन पर निदेशक सुश्री किरण शर्मा, राज्य समन्वयक सुनील कुमार और ड्रीम अ ड्रीम की सीईओ सुचेता भट्ट के साथ पंकज सिन्हा, मनोरमा कश्यप, वरिंदर कौर और अशमीत कौर की उपस्थिति में हस्ताक्षर किए गए। इस साझेदारी का उद्देश्य

भावनात्मक रूप से सुरक्षित और समावेशी कक्षाएँ बनाना है जहाँ बच्चे आत्मविश्वास से भरे शिक्षार्थी बन सकें, शिक्षक सहानुभूतिपूर्ण प्रशिक्षक बन सकें और व्यवस्था का प्रत्येक व्यक्ति भावनात्मक रूप से विकसित हो सके, सामाजिक रूप से जागरूक और भविष्य के लिए तैयार हो सके। यह सहयोग पंजाब में शिक्षा के परिवर्तन की दिशा में एक प्रगतिशील कदम है, जो न केवल शैक्षणिक स्तर पर, बल्कि प्रत्येक बच्चे के भावनात्मक कल्याण और जीवन की तैयारी पर भी केंद्रित है।